

PĂPUȘA — PROTAGONIST AL EMISIUNILOR/SHOW-URILOR TELEVIZATE

THE PUPPET — PROTAGONIST OF TELEVISED SHOWS

VIOLETA TIPA,

conferențiar universitar, doctor în studiul artelor,
Institutul Patrimoniului Cultural

CZU 792.97:654.17

Articolul pune în valoare prezența păpușii în calitate de protagonist al emisiunilor/show-urilor televizate. Prezența păpușii pe micul ecran se concentrează pe două segmente cu funcții și roluri diverse. Primo, păpușa care vine să promoveze ideii din cele mai avangardiste sau ca o parodie la personalitățile politice ale timpului, încercând să orienteze atenția în albia unor concepte și fenomene majore. Duo, păpușa este cu succes utilizată în emisiunile televizate pentru copii. Se va urmări evoluția păpușilor-actori, începând cu cele create Jim Henson, actor și regizor american, pentru diverse show-uri, precum și pentru ciclul de emisiuni didactico-distractive *Sesame Street* (1968). Galeria acestor personaje va fi utilizată pentru show-ul britanico-american *Muppet-show* (1976-1981), care a inspirat mai multe emisiuni, precum: emisiunea britanică — *Spitting Image* (ITV), emisiunile franceze — *Le Bebe show*, *Les Arenes de l'Info* (Canal +), *Les Guignols*, emisiunea rusă -*Куклы* (HTB) și altele. Tezele expuse vor fi argumentate cu exemple din emisiunile televiziunilor străine, precum și din cele moldovenești: *Povestea de seară*, *Teatrul televizat de păpuși Prichindel* ș.a.

Cuvinte-cheie: păpușă, păpușă-actor, *Teatrul televizat de păpuși Prichindel*, spectacol, show politic

The article shows the value of the presence of the puppet as the protagonist of television broadcasts. Its presence on the small screen focuses on two segments with various functions and roles. Primo, the doll who comes to promote the most Avant-Garde idea or as a parody of the political personalities of the time, trying to steer attention to some major concepts and phenomena. Duo, the doll is successfully used in television broadcasts for children. The author will follow the evolution of the puppet-actors, starting with those created by Jim Henson, American actor and director, for various shows, as well as for the cycle of didactic-fun programs *Sesame Street* (1968). The gallery of these characters will be used for the British-American show *Muppet-Show* (1976-1981), which inspired several shows, such as the British *Spitting Image* (ITV), the French *Le Bebe show*, *Les arenas de l'Info* (Canal +), *Les Guignols*, Russian *Куклы* (HTB) and others. The exposed theses will be argued with examples taken from the broadcasts of foreign televisions as well as those from Moldova: *The Evening Story*, the *Munchkin* (Prichindel) televised theatre, etc.

Keywords: puppet, puppet-actor, televised puppet *Munchkin* (Prichindel), show, political show

Introducere

Păpușa a fost mereu un chip simbolic, o metaforă a celor mai diverse calități a societății. Televiziunea care a împrumutat din toate artele elemente de limbaj, n-a putut să treacă indiferent față de simbolismul și metaforismul teatrului de păpuși. Așa, de la începuturile erei televizate, păpușa încearcă să-și facă drum spre ecran pentru un auditoriu mai mare. Ea apare în diverse emisiuni de divertisment (show), nu doar în producții (spectacolelor de păpuși) retransmise de TV, dar și în mod individual (ca personaj al emisiunilor).

Serghei Obrazțov, în lucrarea *Actorul cu păpușă* (Актер с куклой, 1938) [1], a propus noțiunea de păpuși-actori. Or, păpușile-actori sunt utilizate ca personaje implicate în diverse spectacole, filme, programe televizate, carnavaluri [...] ce creează chipurile personajelor spațial-temporale în spectacole păpușărești și ne-păpușărești, miniaturilor de estradă, filmelor etc.

În Europa și în prezent se mai mențin tradițiile teatrului de bălci. În zilele de sărbători/odihnă în piețele marilor orașe din Germania, Polonia pot fi urmărite spectacole ale trupelor ambulante. Dar publicul adunat în piață nu se compară cu cel al micului ecran, care adună o țară. Astfel, păpușarii își vor îndrepta atenția spre noul mijloc de comunicare în masă.

Evoluția păpușii pe micul ecran

Păpușa își face apariția pe micul ecran, derivând spre două poluri cu funcții și roluri diverse. În primul rând, păpușa vine să promoveze idei din cele mai avangardiste sau ca o parodie la moravurile societății contemporane cu referire directă la personalitățile politice ale timpului, încercând chiar să dirijeze atenția în albia unor idei și fenomene... Duo, păpușa este cu succes valorificată în emisiunile televizate pentru copii. Prin chipurile unor personaje din lumea poveștilor (sau a fanteziilor) se facilitează transmiterea mesajelor către tinerii spectatori.

Desigur, păpușa teatrală nu poate fi transferată direct pe micul ecran. TV își are specificul său și necesită o telegenie aparte. Anume americanul Jim Henson¹, reieșind din particularitățile esteticii televiziunii, creează păpuși tip *muppet* (noțiunea de *muppet* vine de la combinarea cuvintelor marionet și puppet) pentru show-ul televizat cu actori și păpuși *Sam and Friends* („Sam și prietenii”, anii 1955-1961, la postul american NBC). Aici va debuta și personajul Kermit (creat din paltonul verde al mamei sale, cu ochii din două bile de ping-pong), care va deveni mai târziu *Kermit the frog* (Kermit Broscoiul) — cea mai populară păpușă din întreaga sa colecție. Biografia artistică a personajului, care debutează în 1955 în spectacolul *Sam și Prietenii*, va continua în programul matinal *Today* (1961-66) la NBC, apoi în programul *The Ed Sullivan Show* la CBS din 1966, iar din 1969 îl regăsim în ciclul de emisiuni pentru copii *Sesame Street*.

Astfel, păpușa devine un personaj frecvent în emisiunile televizate pentru copii. Printre cele mai populare vor deveni păpușile create pentru ciclul de emisiuni educative ale televiziunii americane. Ciclul de emisiuni *Sesame Street* (1968, *Strada Sesam*) a fost lansat la 11 noiembrie 1969 pe postul public PBS. Emisiunea va deveni una dintre cele mai agreate programe didactico-instructive și distractive pentru preșcolari. Popularitatea a fost posibilă, în primul rând, chipurilor de păpuși reușite, create de Jim Henson. Scopul principal al *Sesame Street* era să ajute copiii din familiile din păturile de mijloc și cele sărace, să le ofere cunoștințe minime, fiind în mare parte o pregătire de școală. Emisiunea în 2005 câștigă al 101-lea premiu *Grammi*, ca cea mai longevivă emisiune pentru copiii din toată lumea și de cea mai mare popularitate.

Pe parcurs programul a fost preluat în peste 150 de țări ale lumii. Versiuni originale au fost create în 1996 de televiziunile din Polonia — *Ulica Sezamkowa*, Brazilia — *Vila Sesamo*, Mexic — *Plaza Sezamo*; în 2006 de televiziunea India — *Galli-Galli-Sim-Sim* etc. Emisiunea franceză *Rue Sesame* direcționează atenția copiilor în albia fenomenelor artistico-estetice: la poezie, arte plastice și muzică; emisiunea germană *Sesamstrasse* sublinia necesitatea și rolul jocului creator, stima față de sine și de lumea înconjurătoare și *aprecierea diverselor condiții*; În Rusia au fost cumpărate 52 de serii contra la 2,500 000\$, care aveau scopul de a familiariza copiii cu societatea, cu lumea înconjurătoare etc.

Emisiunea *Sesame Street* a televiziunii americane a provocat o întreagă revoluție în programele televizate pentru copii. Ea a identificat particularitățile estetico-artistice și structurale ale programelor distractiv-didactice pentru cel mai tânăr spectator. Emisiunea, care a cucerit aproape întreaga lume, a trezit interes și pentru cercetătorii fenomenului televizat. Despre evoluția și particularitățile distinctive ale acestei emisiuni, influența asupra tânărului spectator și alte aspecte sunt abordate în lucrarea lui Robert W. Morris, *Sesame Street*, și în reforma televiziunii pentru copii [2].

Popularitatea ciclului *Sesame Street* îl provoacă pe Jim Henson la noi experimente artistice. Așa, împreună cu TV britanică inițiază show-ul *The Muppet Show* (anii 1976-1981), care invitau în teatrul păpușilor sale personalități (Elton John, Diana Ross, Charles Aznavour, Sylvester Stallone, Twiggy, Rudolf Nuriiev, Roger Moor ș.a.) din lumea filmului, teatrului, muzicii. Regizor și prezentator al spectacolelor era Kermit Broscoiul, care apare în acest show ca unicul reprezentant lucid pe fondalul unei

1 Jim Henson (1936-1990), unul dintre cei mai notorii păpușari din lume (american), cunoscut ca creatorul păpușilor muppet. Îl consideră pe Obrazțov învățătorul său, despre care în anul 1984, vizitând Rusia a filmat un documentar despre viața și activitatea păpușarului rus. Henson este creatorul serialelor televizate: *Sam and Friends* (1955-1961), *Sesame Street* (1969-1990), *The Muppet Show* (1976-1981), scenarist, actor, producător; *The Storyteller* (1980), regizor, scenarist; *The Jim Henson Hour* (1989), regizor.

lumi nebune, fiind interpretat (mânuire și voce) de însuși Jim Henson. Tradus în mai multe limbi, inclusiv în limba rusă de Televiziunea Centrală de la Moscova în anii 1990, spectacolul britano-american a fost un prilej de delectare și pentru spectatorul autohton. Personajele-păpuși ale acestui show televizat, ingenios create ca chip și caracter, mânuite cu multă măiestrie, și-au câștigat popularitatea, făcându-și loc printre stelele de televiziune. Or, *The Muppet show*, prin structura sa complexă, prin caracterele sale psihologice, prin glume și numere muzicale, prin trimiteri la viața socială va forma o cultură aparte, influențând direct show-urile televizate ale televiziunii americane. Așa numita *Kermit culture* [3] se va afla în vizorul criticilor, esteticienilor, psihologilor etc.

În fine, îl vom surprinde pe Kermit și pe prietena sa Piggy invitați la show-ul lui Larry King¹, ca o diversificare a show-ului la care sunt prezente personalități din cele mai diverse domenii, începând de la politică, viața socială la artiști — actori, interpreți etc. Așa cum *Muppet show* avea o popularitate de invidiat, Larry King nu pierde ocazia să creeze o emisiune (înainte de Crăciun) cu două personaje — Broscoiul Kermit și Scrofița Miss Piggy, cele mai spectaculoase personaje ale show-ului².

The Muppet show a inspirat creatorii TV³ la alte forme de emisiuni televizate cu păpuși. În acest context, putem vorbi și de show-urile politice ale televiziunii franceze, în care păpușile devin o satiră la diverse personaje politice ale timpului. Așa, în 1982, la TF1 apare emisiunea satirică cu marionete *Le Bebe show (Bebelușii)*, care imită și parodiază actualitatea politică franceză. O concurență directă a acestui show devine emisiunea *Les Arenes de l'Info* (Canal +) transmisă din 29 august 1988. Personajele acestui show, fiind preluate din creația lui Jim Henson (doar că la trupul original se modifică capul), devin o satiră la chipul personalităților politice franceze. Astfel, Broscoiul Kermit se transformă într-o parodie a președintelui Fr. Mitterrand și devine Kermitterrand etc. Emisiunea este însuși o parodie la jurnalul de știri, o caricatură a lumii politice, a mass-media, a politicianilor, în general, o satiră la societatea franceză contemporană și a lumii de azi. Emisiunea devine un echivalent francez al emisiunii britanice *Spitting Image* (1984, ITV). Critica de specialitate a remarcat: „Repetarea de fraze fetiș și de stereotipuri ale personajelor păpușa le-a permis să fie uneori mai populară, decât persoanele prezentate de păpuși”. Autorii show-ului erau Lionel Dutable, Julien Herve, Phillippe Mecholen și Benjamin Morgaine. Spectacolul în 1990 este redenumit în *Les Guignols de l'Info*, iar din 2015, fiind schimbat grupul de creație și unele momente în concept, se emite sub denumirea de *Les Guignols*.

Tot în anii '80 apare programul televizat pentru copii *Telechat* (1983). Emisiunea este o coproducție franco-belgiană cu 234 episoade de 5 min. cu personaje originale create de Roland Topor⁴, precum și cu un scenariu scris în colaborare cu Henri Xhonneux. Emisiunea este o parodie la jurnalul televizat pentru adulți. Prezentat de personaje-păpuși cu caractere puternice — Struțul Lola (vocea actriței Maria Laborit), Pisica Groucha și JT obiecte — relatează cu un umor absurd despre viața obiectelor din lumea înconjurătoare. Cele 5 minute de spectacol cu păpuși sunt incluse în Belgia în emisiunea *Lollipop*, iar în Franța în emisiunea *Recre* pe postul *Antenne 2*. Acest spectacol pentru copii și adolescenți a fost nu o dată apreciat la cel mai înalt nivel... începând cu Premiul Haut Autorite communication audiovisuel (1984), Premiul l'Antenne de Cristal de la meilleure emission de l'anne 1984 a Bruxelles, Premiul Festivalului de la Cannes, Premiul Congres de l'enfant la Milane ș.a.

1 Larry King (1933), unul dintre cei mai semnificativi moderatori de radio și TV, la postul CNN activează 30 de ani (1985-2010). În show-ul său *Larry King Live* invită la discuții cele mai diverse personalități din lume.

4 Discuția debutează despre costumul invitaților care au elemente similare (cravată și bretele în buline) ca ale lui King, apoi discută despre cartea apărută despre Muppet și câți bani au primit onorariu (discuții în stil american). Apoi se trece la informații despre viața și activitatea personajelor, despre viața privată, relațiile dintre acești doi reprezentanți ai diferitor specii, cum supraviețuiesc într-un cuplu, atitudinea în familie, prieteni, cunoștințe etc. Ultimul moment este invitația lui Kermit de-a prezenta emisiunea de 1 aprilie...

3 Păpușile lui Jim Henson inspiră nu doar creatorii de emisiuni televizate, ci și păpușari, precum ar fi Philippe Genty.

4 Roland Topor (1938-1997), ilustrator, grafician, pictor, scriitor, compozitor, regizor și actor francez. Cunoscut după colaborările sale cu regizorul René Laloux la filmele de animație *Les Temps morts* (1965), *Les Escargots* (1966), *La planete sauvage* (1973) ș.a.

De menționat, că păpușile sunt create din *Latex*, un material destul de elastic pentru a juca mimica personajelor. Pentru TV, care lucrează, în special, cu prim-planuri, este foarte important chipul păpușii, mișcările ei și ceea ce-i conferă fascinație este anime mimica, mobilitatea, iar plasticitatea feței este unul dintre elementele de bază ale păpușii televizate pe care a pus accentul Jim Henson și toți cei care au mers pe urmele lui.

Dar, preluarea păpușii și includerea ei în emisiune nu rezolvă problema popularității. Păpușa, chipul ei, precum și mesajul trebuie aduse la cultura și spiritualitatea națională. Exemplu poate servi drumul lung parcurs de păpușile cumpărate de către producătorul rus Vasile Grigoriev și a dreptului de a prelua show-ul francez *Les Guignols de l'Info* pentru o emisiune analogă în Rusia. Primele păpuși au fost executate de maestrul păpușar Alain Duverne. Pentru a ajunge la o formulă proprie s-a lucrat mult, s-au experimentat diverse modalități și structuri, până s-a ajuns la conceptul adecvat. Mai multe încercări au eșuat. Doar după ce realizatorii se adresează la literatura clasică și cea contemporană rusă, se pornește pe calea ecranizărilor (primul fiind romanul lui Lermontov *Eroul timpurilor noastre*), se reușește de a modela bazele unor emisiuni originale. De atunci, ideea de a „ecraniza” subiectele clasice a fost valorificată cu succes. Emisiunea, care așa și se numea *Куклы* („Păpușile”) prezintă o satiră politică la zi prin prisma literaturii, era transmisă pe postul rus HTB în perioada anilor 1994-2002, în zilele de odihnă, în orele de *prime-time*. Scenariile primelor ediții au aparținut lui Victor Șenderovici. Popularitatea serialului l-a făcut pe autor să le editeze¹, regizorul emisiunii era Vasile Piciul și directorul DIXI Alexei Levin.

Exemple de prezență a păpușii în emisiunile televizate pot fi aduse și din alte televiziuni europene, precum cea ungară, poloneză, germană etc. Personajele-păpuși sunt mai frecvent prezente în emisiunile pentru copii, în care ele stabilesc relațiile între mesajul audiovizual și tânărul spectator.

Televiziunea poloneză pentru prima dată în programul său de seară *Dobranocek* transmitea, din 2 octombrie 1962, de trei ori pe săptămână, până în 1973, emisiunea *Jacek și Agatka*. Programul, inițiat de Wanda Chotomska, avea ca scop de-a pune în discuție diverse probleme ce țin de comportamentul copiilor în diverse situații. Chipurile personajelor au fost create de Adam Kilian², unul dintre cei mai semnificativi scenografi ai teatrului de păpuși polonez. Păpușile³ aveau o structură simplă (tip bi-ba-bo) format dintr-un cap din lemn de mărimea de 8 cm în diametru, pictat și îmbrăcat pe degetul arătător al actorului. Iar mâna în mânășă a actorului forma corpul păpușii. Ambele păpuși apar în ducatul comemorativ și se păstrează în muzeul *Dobranocek* din orașul Rzeszow, Polonia.

Primele emisiuni pentru copii ale Televiziunii Centrale de la Moscova au fost, la fel, concepute cu prezența păpușilor. În ciclul *Умелые руки* („Mâni dibace”, apărut în aprilie 1956), prezentatoarele Valentina Leontieva și Tatiana Grușina (crainici TV) aveau păpuși în calitate de ajutoari. Emisiunea *Экспозиция Буратино* („Expoziția lui Buratino”, 1958) a fost inițiată și prezentată timp de 25 de ani de pictorul Vadim Kurcevski⁴, împreună cu păpușa Buratino, care era mânășă de actrița E. Sinilnikova. Mai târziu și la TVM vor fi organizate emisiuni similare, precum *Expoziția lui Prichindel* și *Mâini dibace*.

În 1963 o grupă de redactori de la televiziunile din Moscova și alte televiziuni republicane și regionale, printre care se afla și Vladimir Cobzaru, redactor superior la emisiunile pentru copii de la televiziunea moldovenească, au vizitat Televiziunea Germană (GDR) [4]. Aici au văzut serialul cu *omulețul de nisip*⁵ și au hotărât să inițieze și la TV o emisiune de seară pentru copii. Cântecul de leagăn

1 Виктор Шендерович. Куклы. М: Вагриус, 1996, -304 с. Виктор Шендерович. Куклы. М: Вагриус, 1998, -204 с.

2 Adam Kilian (1923, Lvov-2016, Varșovia), artist plastic, unul dintre cei mai semnificativi scenografi ai teatrului de păpuși polonez.

3 Păpușile erau mânășite: Jacek de Teresa Olenderczyk, iar Agatka de Barbara Skokowska și sonorizate de actrița Zofia Raciborska, care a interpretat-o și pe Pani Zosia, vecina celor doi copii.

4 Vadim Kurcevski (1928-1997), regizor-animator, scenarist, ilustrator, scriitor. Cunoscut regizor de filme de animație cu păpuși.

5 *Sanmannchen*, care avea un personaj mitologic și un personaj din literatură, în funcțiile căruia era să aducă copiilor somnul.

Спят усталые игрушки îl interpreta cântăreața Valentina Tolkunova. Emisiunea *Спокойной ночи, малыши*, a fost lansată la 1 septembrie 1964 pe programul II. Alături de prezentatoarea Nina Kondratova la discuție participau și păpușile: primele păpuși au fost Buratino și Iepurașul Tiopa, apoi Șustrik și Miamlik (păpușile fiind create la Teatrul de păpuși al lui S. Obrazțov), fiind mânuite și sonorizate de actorii acestui teatru.

Păpușa în emisiunile televiziunii moldovenești

În acest context, prezintă interes și utilizarea personajelor-păpuși în emisiunile televizate pentru copii la TVM. Chiar din perioada formării emisiunilor sunt introduse păpuși, care, pe parcursul anilor, se schimbau, altele deveneau simbol al emisiunilor.

„Păpușa, ca una din componentele emisiunilor a apărut la Televiziunea moldovenească de acum în primii ani de după înființarea ei. Aceasta a fost o perioadă, când totul abia se forma, când colectivul de creație căuta forme proprii televiziunii pentru prezentarea materialului. Și, desigur, când spectatorii au văzut pe ecran prima păpușă, pe prezentatorul Păcală, cel glumeț și ghidușar, luptător împotriva răului și violenței, creat de agerimea poporului, nimeni nu se gândea că aceea erau primii pași spre crearea primului teatru de păpuși televizat..., iar deocamdată pentru ecran se pregătesc emisiuni mixte la care participă păpuși și actori. S-a reținut în memorie ciclul de emisiuni *Poiana fermecată*, autor al scenariului și regizor Igor Levinschi, o frumoasă amintire au lăsat aventurile hazlii și povățuitoare ale eroului popular Dănilă Prepeleac. Studioul de televiziune a început o muncă mai activă cu păpușile în 1965, odată cu apariția ciclului de emisiuni *Noapte bună, copiii*” [5, p. 44].

Tot în a doua jumătate a anilor '60 la TVM se formează emisiunile pentru copii cu „participarea” păpușii. Anume tendința de a prezenta emisiuni pentru copii din perspectiva unui joc și al unui spectacol le include în particularitățile psihologice ale vârstei. Astfel, în diverse emisiuni apare păpușa alături de prezentator, care simbolizează universul copilului, plin de curiozitate și de o ingenuitate puerilă. Pentru a facilita această comunicare între ecranul televizat și copil s-a mers în special pe formula comunicării duble: prezentator — păpușă; prezentator și păpușă — spectator. Păpușile Teatrului televizat *Prichindel* înființat în 1967, deși data nașterii este considerată lansarea în emisie a primului spectacol al teatrului — *Mitică și zmeul*, la 26 ianuarie 1968, erau tot mai des solicitate în emisiunile pentru copii. Or, păpușile, create de către primii pictorii TV — Al. Sidalkovski, V. Cojuhari, modelieri T. Tihomirova, V. Șianu, constructor V. Salogornic nu întotdeauna se pretau cerințelor ecranului, apărând deseori stângace și imobile. În mare parte, măiestria mânuitorilor, a actorilor-păpușari făceau chipul păpușilor atractive. *Prichindel* (Figura 1) era nu doar denumirea Teatrului televizat cu păpuși, ci și păpușa care de fiecare dată invita copii în lumea poveștilor teatralizate, figura centrală, puntea de legătură dintre spectatorul din fața ecranului și povestea înscenată. Copilul era pregătit pentru o comunicare amicală cu *Prichindel*, fiind deosebit de receptiv la cele ce se întâmplă la ecran. Cele mai multe scrisori veneau anume pe numele lui *Prichindel*, căruia au început să-i trimită desene, aplicații, jucării și obiecte confecționate de mână, care au determinat inițierea emisiunii *Expoziția lui Prichindel*. Aici, lucrările copiilor erau prezentate și comentate de *Prichindel*.

Pentru multe generații păpușile de la emisiunea *Noapte bună, copii* (*Povestea de seară*), precum Meunică (actrița Ana Neaga), Grivei (actor Tudor Macovenco), *Prichindel* (Ana Neaga, Alexandra Taranova), Maria Trandafira (actriță Al. Taranova) ș.a. au rămas în memorie ca un simbol al copilăriei, ca o primă inițiere în frumoasa lume

Figura 1. Prichindel.

a poveștilor, a frumosului (*Figura 2*).

La TVM păpușile erau prezente și în emisiunile instructiv-didactice pentru copii, precum ciclul de lecții *Limba franceză pentru copii* (anul 1969-70), elaborat de redactorul Zinaida Prodan și regizorul Ruvim Levin. Lecțiile erau prezentate de Valentina Preanișnikov și de doi elevi de la școala nr. 1 (cu studierea aprofundată a limbii franceze): Mariana Cibotaru, Vadim Prodan și păpușa — Cățelul Pif.

La această experiență, de a recurge la ajutorul păpușilor pentru a transmite un mesaj instructiv-didactic, se revine periodic. În acest context, putem aminti și de emisiunea *Semaforul*, în care, alături de

Figura 2. Echipa de creație a emisiunii *Noapte bună, copii*.

prezentator și copiii prezenți la emisiune, era și păpușa Habarnam, care mereu era surprinsă în situații dificile din cauza necunoașterii regulilor de circulație. Așa a fost Iepurașul din emisiunea *Pe un picior de plai*, care, alături de prezentatoarea Elena Strâmbeanu, le povestea copiilor despre frumusețea plaiului natal.

Exemple de prezență a păpușii în emisiunile didactice o întreprind și realizatorii Redacției programelor instructiv-didactice. Spre exemplu, în emisiunea *Vreau să știu* [6, p. 49], din anii '90, alături de prezentator este și păpușa Guguță, dornică de a cunoaște cât mai multe, de a descoperi lumea în toată amploarea sa. Amintim că Guguță, personajul din povestirile lui Spiridon Vangheli, a devenit un arhetip al copilului din spațiul rural al anilor '60-'70 ai secolului trecut, „care întruchipează în sine acele inerente caracteristici ale Universului Copilăresc și, în primul rând, ingenuitatea și setea de cunoștințe”, ce se încadrează adecvat în conceptul emisiunii *Vreau să știu*.

În anii '80-'90 pe micul ecran, în cadrul *Poveștii de seară*, s-au perindat mai multe personaje-păpuși: unele mai bine conturate ca și caracter și chip, altele prezentau niște chipuri neidentificate. Interes prezenta Papagalul Trică (actor Adrian Graur), la *Căsuța cu povești* îi aștepta Tanti Ludmila (Ludmila Bălan) și Motanul Marcel (Ion Popescu), nemaivorbind de o pleiadă întreagă de personaje: aricei, ursuleți, căței, motănei etc. Aceste personaje-păpuși participau la intermediile în care se dez-băteau diverse aspecte ale vieții, comportamentul copiilor, activitățile lor ș. a., urmate de fragmente din înscenările Teatrului de păpuși *Prichindel* sau din filme de animație. Pe parcursul anilor au fost prezentate și filme create la studioul *Moldova-film* și în străinătate...

Concluzii

Din păcate, TVM a refuzat nu doar de Teatrul televizat de păpuși *Prichindel*, care a fost închis în 2002 (prin decretul noului director al companiei), dar și de o serie de emisiuni pentru copii cu un mesaj artistico-cognitiv, punând accentul în special pe programe de concert sau show-uri. După multe demersuri și eforturi făcute de colaboratorii teatrului televizat, *Povestea de seară* a fost readusă la ecran, dar Teatrul de păpuși *Prichindel* n-a mai activat.

Spre regret, la televiziunea publică din Republica Moldova nu s-a înrădăcinat tradiția unor emisiuni de satiră și parodie sau a show-urilor cu prezența personajelor — păpuși, precum în televiziunea americană sau cea franceză etc. Chiar și unele formule structurale prezente pe parcursul anilor '70-'80 în emisiunile pentru copii au fost date uitării. Teatrul *Prichindel*, fiind unicul teatru televizat din întreg spațiu sovietic, a rămas o filă în istoria Televiziunii moldovenești, precum și a fenomenului teatral din republică. Emisiunea *Povestea de seară* a fost înlocuită cu seriale de animație străine, nu de cea mai bună calitate. Iar păpușa a dispărut fără urme din peisajul emisiunilor televizate pentru copii,

facându-le mai serbede, mai plate, lipsindu-le de inocență și puritate, de o legătură puerilă cu spectatorul-copil, care e mai atașat și mai sensibil față de chipul unei păpuși decât al imaginii reale, care devine în mod expres un model de comportament și gândire.

Referințe bibliografice

1. ОБРАЗЦОВ, С. *Актер с куклой*. Ленинград; Москва: Искусство, 1938.
2. MORROW, Robert W. *Sesame Strret and the Reform of Children's Television*. The Hopkins University Press, 2008.
3. *Kermit Culture. Critical perspectives on Jim Henson's Muppets*. Edited by Jennifer C. Garlen and Anissa M. Graham, 2009.
4. ПРОХОРОВА, Е. Спокойной ночи, малыши! Отход ко сну как прием, или чему нас учили Хрюша и Степаша. In: *Веселые человечки: Культурные герои советского детства*. Москва: ИЛО, 2008, стр. 408-429.
5. ПОПОДНЕА, С.L. Teatrul de păpuși televizat „Prichindel”. In: *Tribuna*, nr. 1, ianuarie 1983.
6. TIPA, V. *Copilul și arta TV: aspecte estetico-psiologice*. Chișinău, 2004.